Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U002732

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 22-06-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кобяков Дмитро Олександрович

2. Dmytro O. Kobiakov

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 101

Назва наукової спеціальності: Екологія

Галузь / галузі знань: природничі науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Екологія

Дата захисту: 01-07-2026

Спеціальність за освітою: Водні біоресурси та аквакультура

Місце роботи здобувача: Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493675

Місцезнаходження: вул. Сергія Єфремова, Дніпро, Дніпровський р-н., 49600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 13852

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493675

Місцезнаходження: вул. Сергія Єфремова, Дніпро, Дніпровський р-н., 49600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493675

Місцезнаходження: вул. Сергія Єфремова, Дніпро, Дніпровський р-н., 49600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 69.25.19, 69.25.07

Тема дисертації:

1. Екологічні аспекти біомеліорації на природних і штучних водоймах Степової зони України

2. Ecological Aspects of Bioremediation in Natural and Artificial Water Bodies of the Steppe Zone of Ukraine

Реферат/анотація:

1. Кобяков Д. О. Екологічні аспекти біомеліорації на природних і штучних водоймах Степової зони України. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 101 – Екологія. Дніпровський державний аграрноекономічний університет, Дніпро, 2026. Дисертаційна робота присвячена дослідженню екологічних аспектів біологічної меліорації водних об'єктів природного та штучного походження в умовах степової зони України та оцінці її ефективності. Мета роботи є комплексна оцінка біологічної меліорації трансформованих природних та штучних водойм степової зони України для розробки науково обґрунтованих рекомендацій щодо покращення якості води та відновлення гідроекосистем. Предмет дослідження: біологічна меліорація із застосуванням риб-біомеліорантів, зокрема вплив вселення цих видів на якість води, зменшення рівня розвитку фітопланктону та вищої водної рослинності, споживання детриту, а також стабілізацію

екосистемних процесів. Методи дослідження – гідробіологічні, гідрохімічні та гідрологічні методи, методи збору та обробки іхтіологічного матеріалу, ваговий метод, методи статистичного аналізу, аналітичний метод і методи апроксимації даних. Вперше для регіону встановлено особливості формування та функціонування іхтіоценозів в умовах трансформованих природних та штучних водних об'єктів Степової зони України. Запропоновано і впроваджено заходи біологічної меліорації на основі продукційних спроможностей з урахуванням збереження існуючого біорізноманіття та необхідності відновлення і сталого функціонування водойм як стійкої екологічної системи. Це дозволило виділити типові структурно-функціональні моделі іхтіофауни за умов гідрологічної фрагментації, кліматичних змін і зменшення водності, зростання негативних процесів у ланках гідроекосистем степової зони України зі зниженим рівнем природного відтворення іхтіофауни. Вперше експериментально обґрунтовано ефективність заходів біологічної меліорації в результаті контрольованого вселення спеціалізованими видами-біомелірантами, що зумовило достовірні зміни стану трансформованих природних та штучних водних об'єктів степової зони України. Удосконалена оцінка ефективності біомеліоративних заходів у штучних і трансформованих водоймах степової зони України шляхом застосування геоінформаційного аналізу для просторової інтерпретації змін гідрохімічних, гідробіологічних та іхтіологічних показників. Розвинено уявлення про роль біомеліорації як механізму компенсації наслідків антропогенної трансформації водних екосистем. Подальший розвиток отримало теоретичне обґрунтування застосування рослиноїдних видів риб як біологічних регуляторів у водоймах із дефіцитом природних механізмів трофічного контролю. Практичне значення одержаних результатів. Результати дисертаційної роботи використані для наукових супроводів проектів з біологічної меліорації Дніпровського водосховища (верхня і середня ділянки, 2016–2018 рр.), для планування і впровадження заходів з біологічної меліорації на каналі «Дніпро-Донбас», Христофорівському та Шолохівському водосховищах, озері Котлован. Отримані наукові результати у 2022–2025 рр. впроваджені у науково-технічній продукції Дніпровського державного аграрно-економічного університету (у тому числі при розробці науково-біологічних обґрунтувань Режимів рибогосподарської експлуатації водойм). Отримані автором результати досліджень можуть бути у подальшому покладені в основу розробки регламентаційних заходів щодо удосконалення рибогосподарського використання водосховищ Степової зони України. Результати досліджень можуть бути використанні у закладах вищої освіти під час підготовки фахівців освітнього ступеня «Бакалавр» та «Магістр» зі спеціальностей 207 та H5 Водні біоресурси та аквакультура. Ключові слова: Біологічна меліорація, водні екосистеми, водні біоресурси, поверхневі води, евтрофікація, якість води, трансформовані водойми, штучні водойми, екологія водойм, кліматичні чинники, зміни клімату, трансформація, іхтіофауна, іхтіоценоз, гідробіологія, гідрохімія, абіотичні показники, фітопланктон, зоопланктон, зообентос, рибопродуктивність, рослиноїдні риби, інтродуценти, рибальство, екологічний моніторинг, аквакультура, природокористування, Степова зона України, геоінформаційні системи, ГІС-технології, просторовий аналіз, NDVI, дистанційне зондування Землі, картографування.

2. Kobiakov D. O. Ecological Aspects of Bioremediation in Natural and Artificial Water Bodies of the Steppe Zone of Ukraine. – Qualification scientific work as a manuscript. Thesis for the degree of Doctor of Philosophy in Specialty 101 – Ecology. Dnipro State Agrarian and Economic University, Dnipro, 2026. The dissertation is devoted to the study of ecological aspects of biological reclamation (bioremediation) of natural and artificial water bodies in the steppe zone of Ukraine and the assessment of its effectiveness The purpose of the work is a comprehensive assessment of biological reclamation of transformed natural and artificial water bodies of the steppe zone of Ukraine to develop scientifically based recommendations for improving water quality and restoring hydroecosystems. Subject of the study: biological reclamation using bioameliorant fish, in particular the impact of the introduction of these species on water quality, reducing the level of development of phytoplankton and higher aquatic vegetation, detritus consumption, as well as stabilization of ecosystem processes. Research methods - hydrobiological, hydrochemical and hydrological methods, methods of collecting and processing ichthyological material, weight method, methods of statistical analysis, analytical method and methods of data approximation. For the first time for the region, the features of the formation and functioning of ichthyocenoses in the conditions of transformed natural and artificial water bodies of the Steppe zone of Ukraine have been established. Biological

reclamation measures have been proposed and implemented based on production capabilities, taking into account the preservation of existing biodiversity and the need for restoration and sustainable functioning of water bodies as a sustainable ecological system. This allowed us to identify typical structural and functional models of ichthyofauna under conditions of hydrological fragmentation, climate change and water reduction, the growth of negative processes in the links of hydroecosystems of the steppe zone of Ukraine with a reduced level of natural reproduction of ichthyofauna. For the first time, the effectiveness of biological reclamation measures as a result of controlled introduction of specialized bio-remediant species has been experimentally substantiated, which led to significant changes in the state of transformed natural and artificial water bodies of the steppe zone of Ukraine. The assessment of the effectiveness of bio-remediation measures in artificial and transformed water bodies of the steppe zone of Ukraine has been improved by using geo-information analysis for spatial interpretation of changes in hydrochemical, hydrobiological and ichthyological indicators. The idea of the role of biomelioration as a mechanism for compensating for the consequences of anthropogenic transformation of aquatic ecosystems has been developed. The theoretical justification for the use of herbivorous fish species as biological regulators in water bodies with a deficit of natural trophic control mechanisms has been further developed. Practical significance of the results obtained. The results of the dissertation work were used for scientific support of projects on biological melioration of the Dnieper Reservoir (upper and middle sections, 2016–2018), for planning and implementation of biological melioration measures on the Dnieper-Donbass Canal, Khrystoforiv and Sholokhiv reservoirs, and Lake Kotlovan. The scientific results obtained in 2022–2025 were implemented in the scientific and technical products of the Dnieper State Agrarian and Economic University (including in the development of scientific and biological justifications for the regimes of fishery exploitation of water bodies). The research results obtained by the author can be further used as a basis for developing regulatory measures to improve the fishery use of reservoirs in the Steppe zone of Ukraine. The research results can be used in higher education institutions during the training of specialists with the educational degree "Bachelor" and "Master" in specialties 207 and H5 Aquatic bioresources and aquaculture. Key words: biological amelioration, aquatic ecosystems, aquatic biological resources, eutrophication, surface water quality, biogenic pollution, accumulation, transformed water bodies, artificial water bodies, ichthyofauna, ichthyocenosis, transformation of ichthyocenoses, hydrobiology, hydrochemistry, phytoplankton, zooplankton, zoobenthos, macrozoobenthos, geoinformation systems, remote sensing of the Earth, NDVI, spatial analysis, Dnipro River basin, steppe zone of Ukraine, anthropogenic pressure, climate change, nature management, ecological monitoring, water bodies protection.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Раціональне природокористування

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Кобяков Д. О., Ремез А. О., Полєва Ю.Л. Дослідження гідрологічних змін середньої ділянки річки Базавлук під впливом природних та антропогенних факторів. Питання степового лісознавства та лісової рекультивації земель. 2020. Вип. 49. С. 94–100.
- 2. Гончаров Г. Л., Новіцький Р. О., Кобяков Д. О. Інтенсивність зимового любительського рибальства на водоймах Харківської області (Україна). Agrology. 2022. 5(1), 8–14.
- 3. Кобяков Д. О., Новіцький Р. О. Про характеристику знарядь і засобів зимового любительського рибальства на Дніпровському (Запорізькому) водосховищі. Таврійський науковий вісник. Сер. Сільськогосп. науки. 2022. № 128. С. 368–374
- 4. Kobyakov D. O. Characteristics of the current state of the ichthiofauna of the lake Kotlovan as a small artificial water body, Dnipro. Ribogospod. nauka Ukr. 2024. 2 (68). С. 115–131.

- 5. Новіцький Р. О., Христов О. О., Кобяков Д. О., Мантурова О. В. Аналіз кормової бази Христофорівського водосховища (р. Боковенька, басейн Дніпра) і її біопродукційного потенціалу для рибогосподарської експлуатації. Рибогосподарська наука України. 2024. № 3(69). С. 19–41.
- 6. Кобяков Д. О., Христов О. О., Новіцький Р. О., Божко О. В. Сучасний стан іхтіофауни і використання водних біоресурсів у Христофорівському водосховищі (р. Боковенька, басейн Дніпра). Рибогосподарська наука України. № 4(70). 2024. С. 83–112.
- 7. Кобяков Д. О., Христов О. О., Новіцький Р. О., Коломійцева О. М. Трансформація іхтіокомплексу Шолохівського водосховища (на р. Базавлук): ретроспектива і сучасний стан. Рибогосподарська наука України. №2 (72). 2025. С. 75-97
- 8. Кобяков Д. О., Новіцький Р. О. Трансформація гідрологічного режиму середньої течії р. Базавлук та її вплив на рибне населення. Рибогосподарська наука України. № 4 (74). 2025. С. 105–128
- 9. Кобяков Д. О. Динаміка змін гідрохімічних показників Дніпровського водосховища як опосередковане свідчення мілітарного впливу. Матеріали IX З'їзду Гідроекологічного товариства України (м. Дніпро, 18–20 вересня 2024 р). Дніпро, 2024. С. 172–173
- 10. Кобяков Д. О. Загальна характеристика видового складу озера Котлован (м. Дніпро). Біорізноманіття і роль тварин в екосистемах: Матеріали XII Міжнародної наукової конференції, присвяченої 105-річчю Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (м. Дніпро, 13–15 листопада 2023 р.). Дніпро: Ліра, 2023. С. 3–5
- 11. Новіцький Р. О., Христов О. О., Кобяков Д. О. До питання про рибогосподарську експлуатацію Христофорівського водосховища. Актуальні проблеми підвищення якості та безпеки виробництва й переробки продукції тваринництва та аквакультури: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 11 листопада 2022 р.). Дніпро: ДДАЕУ, 2022. С. 154– 158.
- 12. Кобяков Д. О. До загальної характеристики зоопланктону річки Базавлук (Шолохівське водосховище). Інноваційні рішення при виробництві і переробці продуктів тваринництва та аквакультури: матеріали всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (Дніпро, 14 трав. 2025 р.) Дніпровський ДАЕУ. Дніпро, 2025. С. 42–47.
- 13. Кобяков Д. О. Загальна характеристика іхтіофауни мілководь острову Кам'янистий (природний заповідник «Дніпровсько-Орільський»). Науковопрактична конференція, присвячена 35-річчю природного заповідника «Дніпровсько-Орільський»: збірник наукових праць (15 вересня 2025). С. 118–122.
- 14. Яшин О. І., Мячин Р. С., Кобяков Д. О. Видовий склад іхтіофауни прибережних ділянок гирла р. Оріль (природний заповідник «ДніпровськоОрільський»). Науково-практична конференція, присвячена 35-річчю природного заповідника «Дніпровсько-Орільський»: Збірник наукових праць (15 вересня 2025). С. 131–135.
- 15. Кучерук А. В., Кобяков Д. О. Видовий склад та чисельні показники прибережних угруповань риб каналу Дніпро-Донбас. Сучасні проблеми раціонального використання водних біоресурсів: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 30–31 жовтня 2025 р.). С. 113–117
- 16. Христов О. О., Кобяков Д. О. Сучасні аспекти проведення іхтіологічних досліджень у природних об'єктах. Матеріали Науковопрактичної конференції, присвяченої 35-річчю природного заповідника «Дніпровсько-Орільський»: збірник наукових праць (15 вересня 2025). С. 160– 164.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: поліпшення стану навколишнього середовища

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0120U102381 0123U101556

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Новіцький Роман Олександрович

2. Roman O. Novitskyi

Кваліфікація: д. б. н., професор, 03.00.10

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9373-5759

Додаткова інформація:
https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=36059793100;http://www.researcherid.com/rid/AAB-5101-2019;https://scholar.google.com.ua/citations?user=lDOdNF4AAAAJ&hl=ru

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493675

Місцезнаходження: вул. Сергія Єфремова, Дніпро, Дніпровський р-н., 49600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Домбровський Костянтин Олегович

2. Kostiantyn O. Dombrovskyi

Кваліфікація: к. б. н., доц., 03.00.17

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Університетська, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пічура Віталій Іванович

2. Vitalii I. Pichura

Кваліфікація: д. с.-г. н., професор, 03.00.16

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0358-1889

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Херсонський державний аграрно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493020

Місцезнаходження: вул. Стрітенська, Херсон, 73006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Демченко Віктор Олексійович
2. Viktor O. Demchenko

Кваліфікація: д. б. н., с.д., 03.00.16

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0225-3207

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державна установа Інститут морської біології Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 03534529

Місцезнаходження: вул. Пушкинська, Одеса, 65011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сердюк Світлана Миколаївна
2. Svitlana M. Serdiuk

Кваліфікація: к. б. н., доц., 03.00.16

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0005-7886-6183

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493675

Місцезнаходження: вул. Сергія Єфремова, Дніпро, Дніпровський р-н., 49600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Харитонов Микола Миколайович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Харитонов Микола Миколайович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Ткаченко Олександр Сергійович
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна

